

„Iulie însângerat“

■ ALEXANDRU FLORIAN

[National Institute for Romanian Holocaust Studies „Elie Wiesel“]

[„Dimitrie Cantemir“ Christian University]

Abstract

The first months of the war on the Eastern Front, July – September 1941, were, for the Jews in the towns and villages from Bessarabia and Bukovina, a period of mass executions. The „special orders“ given by Antonescu encouraged the army, gendarmerie and civilians to exterminate the Jewish population.

Keywords

Jews; extermination; gendarmerie; army

Acesta este titlul pe care Simon Geissbühler¹ l-a dat cărții sale despre tragedia evreilor din Basarabia și Bucovina în primele luni ale deschiderii frontului spre Răsărit de către armatele germane și române împotriva Uniunii Sovietice din timpul celui de al Doilea Război Mondial. Documentele pe care le prezentăm ilustrează o mică parte din cele întâmplate atunci. El sugerează puternic distrugerea evreilor de către armata și jandarmeria română încă din primele zile ale Războiului. Pe măsură ce aflăm mai multe despre felul în care s-a dus războiul pentru „teritoriile pierdute“, devine o certitudine faptul că, simultan cu evenimentele de pe teatrul de luptă s-au desfășurat masive acțiuni criminale împotriva civililor. Documentele pe care le-am selectat au calitatea de a condensa, în termeni juridici, o realitate istorică descrisă din mai multe perspective. O perspectivă este aceea care permite stabilirea victimelor, a responsabililor, a făptuitorilor și a contextului. Într-un limbaj sec sunt descrise tratamentul victimelor și manifestări dezumanizante ale făptuitorilor. O altă perspectivă, care subliniază caracterul excepțional al situației, este dat de discrepanța dintre

¹ Simon Geissbühler, *Blutiger Juli. Rumäniens Vernichtungskrieg und der vergessene Massenmord an den Juden 1941* (Schöningh: Verlag, 2013).

mesajul public oficial al lui Antonescu și evenimentele prilejuite de intrarea României în război.

Acest segment din istoria de luptă a unor unități ale armatei sau jandarmeriei la ceea ce propaganda oficială denumea în epocă un „război al reîntregirii”, un război pentru a redobândi teritoriile românești smulse prin presiune politică și militară în iunie 1940 prin garanțiile oferite de anexele secrete ale pactului Ribbentrop-Molotov, a fost puțin documentată în istoriografie. Istoricul elvețian este cel care i-a dedicat un studiu întreg de dimensiunile unui volum.

Înainte de deportările înspre Transnistria, lunile iulie-septembrie 1941 au fost pentru evreii din Basarabia și Bucovina un proces de exterminare care s-a petrecut în timpul înaintării spre Est. Unități ale jandarmeriei și Pretoratul, administrația civilă a armatei, au fost direct implicate în adunarea evreilor și uciderea lor pe loc.

Jean Ancel a descris amplitudinea exterminării evreilor din mediul rural al „provinciile pierdute”². Totul a fost minuțios pregătit prin ordine și discurs politic de către autoritățile cele mai înalte ale statului. Începând cu luna iunie 1941, Conducătorul și Mihai Antonescu, vice-președintele Consiliului de Miniștri, au transmis mai multe mesaje, fie la guvern, fie direct către Ministerul de Interne³. În acest context, antisemitismul ideologic dar și visceral al lui Ion Antonescu a fost stimulat direct de prejudecata iudeo-bolșevismului și mitologia acțiunilor antiromânești ale populației evreiești la retragerea administrației și armatei din Bucovina și Basarabia din iunie 1940. Dincolo de propaganda mistificatoare „evreul este comunist”, merită subliniat faptul că în standardele guvernării Antonescu, un evreu comunist era mult mai vinovat ca un creștin comunist, așa cum rezultă din tipologia sancțiunilor punitive care li s-a aplicat.

Aceste teme au mobilizat trupele dar și populația locală, mai ales cea rurală. Prin urmare, în târguri și sate au avut loc masacre împotriva evreilor. În prima fază, înainte de sosirea armatei și jandarmeriei române, localnici, susținuți și de o zvonistică adecvată, au dat dovadă de disponibilitate pentru a ucide evrei. „În zonele rurale și cele semirurale (printre care câteva târguri) se poate distinge un val spontan, care poate fi descris ca o fază intermediară: intervalul dintre retragerea armatei sovietice și intrarea forțelor românești sau germane. Parte din populația locală a profitat de această situație pentru a organiza bande de teroriști «având ca prim obiectiv, exterminarea evreilor». Este greu de descris actele de asasinare, jaf, viol ș.a. înfăptuite de aceste bande”⁴.

Apoi au acționat unitățile române pentru „a asigura” spatele frontului. În mediul rural, evenimentele au fost rapide și au constat în adunarea evreilor în marginea localităților și execuția lor în masă. Înainte însă autoritățile au avut grijă să îi pună să își sape singuri groapa la marginea căreia aveau să fie executați. Acest execuții sumare au fost deosebit de violente și ele au fost însoțite de jafuri. Au fost împușcați de-a valma bărbați, femei și copii, tineri și bătrâni. Amplitudinea evenimentelor confirmă că a fost probabil cea mai mare manifestare de ferocitate și dis-trugere din partea instituțiilor statului.

La Bălți, în Basarabia, sosirea armatei și jandarmeriei a fost prilej pentru masacrarea evreilor. Au fost mai multe acțiuni. Ele au început în oraș, după care evreii au fost grupați și internați în lagărul din satul Răuleți, din apropierea orașului.

2 Jean Ancel, *Contribuții la istoria României. Problema evreiască. 1933-1944*, partea a doua, capitolul 17, Calea românească de soluționare a „problemei evreiești” în Basarabia și Bucovina, iunie-iulie 1941, Vol 1, (București: Hasefer, 2001), 111-142.

3 Despre felul în care s-au transmis mesaje și ordine pentru masacrarea populației evreiești din Basarabia și Bucovina vezi și Alexandru Florian, Adina Babeș, „The Beginning of War in the East and Hastening the Approaches Against the Jewish Population”, *Holocaust.Studii și cercetări*, vol. VI, 1(7): 2014.

4 Ancel, *Contribuții*, 117-118.

Aici, sub diverse pretexte, au avut loc noi execuții, iar în septembrie cei rămași în viață, 3 235 evrei, au fost transferați în lagărul de la Mărculești, loc de tranzit înspre Transnistria. Lagărul Răuțel este descris de J Ancel, care îl consideră cel mai feroce loc de detenție. „A fost înființat din ordinul lui Voiculescu (Constantin, general de brigadă, guvernatorul Basarabiei, n.n.), la o distanță de 12 kilometri de orașul Bălți, și au fost închiși în el 2800 de evrei rămași în viață în județ. Numărul lor a crescut, deoarece zilnic li se adăugau alții, descoperiți pe drumuri sau în ascunzători. Comandantul legiunii de jandarmi Bălți, maiorul Mihai Boulescu, a primit ordin să organizeze paza și controlul și să se îngrijească de hrană. În lipsă de jandarmi, au fost folosiți pentru pază soldați. Evreii au fost deținuți într-o poiană de pădure sub cerul liber sau șase barăci mici, în fiecare dintre ele fiind înghesuiți câte o sută de oameni. Ei dormeau în șanțuri antitanc acoperite cu frunze. Nu au primit hrană și mortalitatea zilnică s-a ridicat la 50-60 de oameni. În fiecare zi bărbații erau scoși la curățirea dărâmaturilor și la curățenia orașului”⁵.

Conform calculelor lui Simon Geissbühler, în primele două săptămâni ale lui iulie 1941 în Bucovina de Nord rurală, inclusiv Cernăuți, și în Basarabia de Nord au fost exterminați 12 mii de evrei, iar în lunile iulie-august 43.500 de evrei.

I. Dosar nr. 654/952⁶

Tribunalul Capitalei Colegiul II penal
Deciziunea penală nr. 562

Dos. Nr. 2377/948.
5.

CURTEA BUGUREȘTI SECȚIA I PENALĂ
Încheiere Nr. 11428
Deciziunea penală Nr.
Ședința publică dela 29 Septembrie 1948
Curtea compusă din
Dnii Gh. Ionescu II, consilier,
Gh. Ionescu Baldovin “ “
N. Surpățeanu asesor popular
D. Bădescu, “ “
I. Gordea, “ “
I.Pora, procuror
Nic. Popescu, grefier.

La 24 septembrie 1948, fiind pe rol la ordine judecarea acțiunii penale și la apelul nominal făcut în ședința publică, a răspuns acuzaatul Vasile Sprâncenatu, în stare de arest, asistat de dl. avocat Vlaad Mihail, și martorul Barbă Roșie Matei, lipsind acuzații locot. col. Boulescu Mihail, Dumitru Agapie, și Gurie Filipenco cum și martorul Ion Milcioiu.

Procedura completă.

⁵ Ancel, *Contribuții*, 176.

⁶ Arhiva INSHR-EW, RG-25.004, rola 118, dosar 18709, 123-124

Părțile și dl. procuror a pus concluziuni în sensul celor consemnate prin încheierea dela 24 Septembrie 1948, când, Curtea având nevoie de timp, pentru a verifica actele și lucrările dosarului, a amânat pronunțarea pentru azi 29 septembrie 1948, când a dat prezenta decizie.

CURTEA,

Asupra acțiunii penale deschisă prin rechizitoriul de urmărire Nr. 14/948, al parchetului Curții București, contra lor Boulescu Mihail, lt.col. în rezervă Dumitru Agapie, fost funcționar la Direcția Generală a polițiilor, Filipenco Gurie, fost șef al Siguranței Bălți și Sprâncenatu Vasile, plut. major de jandarmi.

Având în vedere actele din dosarul cauzei, și instrucția urmată în cauză.

Având în vedere că din acestea rezultă că numiții acuzați sunt trimiși în judecata Curții București, ca instanță criminală, pentru că au săvârșit crimele prevăzute și pedepsite de art. 1 lit. c. 2 lit. d. și c. și art. 3 din legea 291/947, că primul acuzat din motive de ură rasială, a ordonat exterminarea prin împușcare a 80 evrei și de a fi aprobat prin lipsă de supraveghere voită tratamente neomnoase evreilor internați în lagărul „Kăuleț” din juđ. Bălți, prin proastă alimentare și cazare, al doilea și al treilea acuzat au înlesnit organelor germane SS din orașul Bălți, în calitatea lor de organe ale poliției acestui oraș, ca în luna Iulie 1941, să extermine un grup de 30 evrei din acel oraș prin concursul ce l-au dat organelor germane adunând populația evreiască din oraș și triind pe cei ce urmau a fi împușcați, iar pe de altă parte de a fi ordonat și asistat la executarea a 80 evrei tot din orașul Bălți la „Movila Aviației”, iar ultimul acuzat de a fi tradus în fapt executarea celor 80 evrei tot în orașul Bălți în calitate de șef al plutonului de execuție.

Având în vedere că din depozițiile martorilor Dumitru Diaconu, fost plut. major de jandarmi, Tibuleac Vițalie, fost agent la poliția or. Bălți, Blanck Rebeca, soția și mama a 2 victime, Prundea Al. fost dactilograf la poliția Bălți, Svariceski Al. fost comisar în poliția orașului Bălți, Cridaliuc Pavel, fost șef de gardieni publici, la aceiași poliție și a mart. Barbă Roșie Matei rezultă că în luna Iulie 1941, după intrarea trupelor germane și române în orașul Bălți, a fost strânsă toată populația orașului din ordinul acuzatului Dtru Agapie, în calitate de chestor al poliției și Gurie Filipenco, în calitate de șef al siguranței poliției din acel oraș, conform înțelegerii cu comandamentul german și român, că din întreaga această populație a reținut pe toți bărbații, afară de bătrâni, închizându-i în localul Băncii Moldova și arestul preventiv.

Că la foarte scurt interval de timp, după ridicarea evreilor, s-a hotărât executarea prin împușcare a 10 intelectuali evrei din cei deținuți pentru motivul că la marginea orașului Bălți s-ar fi tras în ostași germani, acest presupus atac nu se dovedește că ar fi existat, ci unul martor ca Rebeca Blanck afirmă că a fost numai un pretext, că, pentru a fi executați de germani cei 10 intelectuali evrei, acuzatul Dumitru Agapie, și Gurie Filipenco, au ajutat și înlesnit, în afară de strângerea și închiderea tuturor bărbaților evrei, iar aceștia au ales din numărul mare acelor închiși, pe cele 10 victime, între care era și fiul martorei Rebeca Blanck, executarea acestora s-a făcut în piața Catedralei din orașul Bălți, afișându-se un comunicat în limba germană iscălit de șeful Siguranței germane și de către chestorul poliției Bălți D. Agapie, în limba română, în care se anunța motivul

executării, atrăgându-se atenția că la al doilea caz de sabotaj în contra soldaților germani, se execută un număr dublu de ostateci evrei.

Că după câteva zile în același mod și cu concursul acuzaților Gurie Filipenco și Dumitru Agapie, în calitatea ce o dețineau au fost executați prin împușcare de germani, în piața orașului Bălți încă 20 bărbați evrei din cei mai de seamă, cadavrele lor fiind lăsate în stradă pentru a le privi toată lumea.

Având în vedere că după ocuparea orașului Bălți, de trupele germane și române, introducându-se administrația românească, acuzatul Boulescu Mihail, a fost numit comandantul legiunei jandarmi Bălți, iar Dumitru Agapie șeful poliției, Gurie Filipenco, șeful Siguranței poliției Bălți.

Că, încă din luna Iulie 1941, după ocuparea acestui oraș și după săvârșirea execuțiilor prin împușcare a celor 2 grupuri de evrei, arătate mai sus, s-a dispus executarea unui nou lot de evrei din cei ostateci, pe motivul că în rândurile populației evrești s-a tras într-un soldat german.

Pentru punerea în executare a acestui act criminal, acuzatul Agapie și Filipenco, în înțelegere prealabilă cu acuzatul Mihail Boulescu, comandantul legiunei au stabilit modul de îndeplinire, de perfectare, executarea să se facă lângă gara orașului, denumită Pământeni, pe platonul Movila Aviației și de către un pluton de execuție din jandarmi dați dela legiune de acest acuzat; după ce acuzații au pus la punct planul execuției, dând instrucțiunile necesare organelor în subordine, s-au ridicat dela localul Băncii Moldova lotul de evrei ce urmau a fi executați, sub amăgirea că-i scoate la lucru, lot ce a fost dus într-o curte de lângă gara Pământeni și erau transportați la locul de execuție câte 10, ca șef al plutonului de execuție, acuzatul Boulescu a dat ordin sergentului major Sprâncenatu Vasile, cel mai tânăr subofițer din legiune, căruia i-a dat toate instrucțiunile necesare; acest din urmă acuzat după instrucțiunile și ordinul dat de șeful său, acuzatul Boulescu, având sub comandă 10 jandarmi înarmați cu arme de războiu, s-a dus la locul unde urma să se efectueze aceasta; la fața locului se aflau acuzații Boulescu, Gurie Filipenco, și Dumitru Agapie, după ce Gurie Filipenco, lua notă de numele celor ce urmau a fi executați, jandarmul Sprâncenatu Vasile, după instrucțiunile primite a dat ordin celor ce urmau să fie executați să-și sape groapa și cum la locul execuției, era un tranșeu, au fost puși să adâncească acest tranșeu de către primul lot de 10 din victime; ca după aceasta ordonându-se victimelor să stea în genunchi cu fața spre groapă la ordinele acuzaților Boulescu și Agapie, plut. Sprâncenatu, care era la un capăt al tranșeului, a comandat foc plutonului de execuție și la salva trasă victimele s-au prăbușit moarte în tranșee; că la un soldat din plutonul de execuție, defectându-i-se arma și neluând foc, victima destinată a fi împușcată n-a căzut, atunci acuzatul Boulescu a dat ordin să i se dea altă armă după care a fost executat și această victimă; că la venirea executării altui lot de 10, când s-a ordonat ca victimele să se așeze în genunchi cu fața spre groapă unul a refuzat vroind să înfrunte moartea în față și atunci acuzatul Dumitru Agapie, care sta cu pistolul în mână, adresându-i cele mai triviale insulte i-a ordonat să se întoarcă cu spatele spre plutonul de execuție.

Că aceste din urmă fapte sunt recunoscute de acuzatul Vasile Sprâncenatu, apoi arătate de plut. maj. Diaconu Dumitru, care a fost față la execuțiile operate la Movila Aviației și la toate împrejurările ce au precedat această oâioasă faptă.

Că din depozițiile martorilor Diaconu Dumitru, arătarea acuza-
tului Sprâncenatu, ar rezulta c-au fost executați prin împușcare la
Movila Aviației, numai 50 evrei, că din depoziția martorului Prundea
Th. dactilograf la poliția Bălți, rezultă c-au fost executați 80 și
acest din urmă martor arată că după dictarea șefului Siguranței Bălți,
acuzatul Gurie Filipenco, a întocmit o listă de toate persoanele ce
au fost executate în cele 3 loturi și la un loc însuma cifra de 110,
fapt ce corespunde și cu declarația dată de martorul Prundea Th., și
la situația neîndoielnică că germanii executase anterior 30 ostateci
evrei, primul lot de 10 și al doilea de 20.

Având în vedere după executarea acestui ultim lot, toată popula-
ția evreească a fost adusă din orașul Bălți și pusă într-un lagăr în-
ființat la Răuleț, lângă orașul Bălți, toată populația evreească, fe-
mei, bătrâni, copii, erau adăpostiți într-o pădure și în niște bordee
stricate făcute de armatele sovietice cu acoperișurile inexistente și
din cauza ploilor timpul era rece se îmbolnăveau și mureau zilnic de
boală și de mizerie în deosebi bătrâni și copii.

Trupele germane spre sfârșitul lunii Iulie 1941, părăsesc complet
orașul și județul Bălți, și paza lagărului se făcea de soldați români.
Legiunea de jandarmi, după cum arată martorul Theodor Ardeleanu, fost
primar al orașului Bălți, în acel timp și col. Hancock fost inspector
gl. administrativ, avea din punct de vedere administrativ grija, paza
și măsurile de siguranță în ce privește deținuții din lagăr.

Tratamentul pentru aceștia era atât de neomenos încât pe lângă
lipsurile ce duceau de hrană și frig, fiindcă locuiau în pădure, dar
erau zărențuroși și goi, fiindcă fuseseră jefuiți de tot avutul lor
până și hainele de pe ei.

Că după cum arată martorul Eduard Grumăzescu, a văzut un grup
dintre acești deținuți în lagăr, aduși în orașul Bălți, pentru a cu-
răța noroiul de pe stradă, din care martorul cunoștea pe mulți din ei,
cari fuseseră oameni cu situație morală și materială în acel oraș, și
cari atunci prin aug. 1941, mergeau în coloană, zărențuroși cu picioa-
rele și cu capul gol, că starea de foamete în care se găseau aceștia,
se oglindește din scena ce o descrie martorul, când dela un restaurant
din centrul orașului, s-a aruncat un coș cu coji crude de cartofi și
când evrei din convoiul de lucru s-au repezit cu disperare să-și ia
fiecare din aceste coji pentru a se hrăni.

Având în vedere că această comportare neomenoasă față de cei de-
portați în lagăr se atribuie după cum am arătat, acuzatului Boulescu,
comandantul legiunei, care avea din punct de vedere administrativ gri-
ja, paza și siguranța deținuților în lagăre, dar nu s-a îngrijit de-
oarece în concepția sa, așa cum îl descriu faptele cu ocazia execută-
rei lotului a 60 evrei la „Movila Aviației” și cum îl arată martorul
Jană. plut. Barbă Roșie Vasile, avea drept țel exterminarea evreilor.

Considerând că faptele astfel cum sunt mai sus relatate, consti-
tue în drept crima prevăzută și pedepsită de art. 1 pc. 2 art. 3 lit.
c. din legea 192/948, pentru acuzații Mihail Boulescu, Dumitru Agapie,
și Gurie Filipenco și art. 1 pc. 2 și art. 4 din aceeași lege pentru
acuzatul Sprâncenatu Vasile, lege modificatoare a leei 291/947.

Considerând că în ce privește acuzatul Sprâncenatu Vasile, aces-
ta fiind cel mai tânăr subofițer din legiunea jand. Bălți, i s-a dat
dispoziție de acuzatul Boulescu Mihail, a îndeplini rolul de șef al
plutonului de execuție, având în vedere că deși ordinul șefului său
ierarhic, manifest contrar regulilor războiului și al umanității, nu
poate constitui o scuză absolutorie pentru acest acuzat, constituie
totuși o circumstanță de natură a-i atenua gradul de culpabilitate în

ce privește infracțiunea săvârșită de acesta și ca atare, Curtea acordă circumstanțe ușurătoare acestui inculpat, făcând aplicația art. 157 c.p.-

Văzând și disp. art. [...] din legea 192/948, urmează a se pronunța confiscarea averilor tuturor acuzaților.

Pentru aceste motive
Redactate de dl. consilier Gh. Ionescu II,
Ascultând și concluziunile dlui prim procuror
În numele legii
Decide,

În baza art. 1 pc. 2, art. 3 lit. c. din legea 192/948,
Condamnă pe inculpații: locot. col. Boulescu Mihail, cu ultim domiciliu în Lipova, juđ. Timiș-Toronthal, în prezent dispărut, pe Dumitru Agapie, fost funcționar de stat, la direcțiunea generală a poliției, domiciliat în București, str. Aurel Vlaicu Nr. 83 și pe Filipenco Gurie, fost șef al Siguranței, din orașul Bălți, în anul 1941, cu domiciliul necunoscut, dispărut, la muncă silnică pe viață, și la 10 ani degradare civică.

Dispune confiscarea averii mobile și imobile a numiților inculpați.

În baza art. 1 pc. și art. 4 din legea Nr. 192 comb. cu art. 157 cod. penal.

Condamnă pe inculpatul Sprâncenatu Vasile, plut. maj. cu ultim domiciliu în comuna Mărgineni juđ. Prahova, actualmente deținut în baza mandatului de arestare Nr. 2272/948, la 3 ani temniță grea și la 3 ani degradare civică.

Obligă pe toți inculpații să plătească statului câte 3.000 (trei mii lei) fiecare, drept cheltuieli de procedură.

Cu recurs.

Data și citită în ședință publică, azi 29 septembrie 1948.

Gh. Ionescu II

Gh. Ionescu Balđovin

N. Surpățeanu

D. Bădescu

I. Cordea

II. Ședința publică dela 7 Februarie 1953⁷

Președinte	Alexandru Miculescu
Asesori p.	Kăpan Aurora
	Bărsan Ion
Procuror	Gh. Leizeriuc
Grefier șef	Paul Smeianu

În ziua de 27 Ianuarie 1953 a fost pe rol soluționarea acțiunii privitoare pe criminalul de război Diaconu Dumitru.

Procedura fiind completă, părțile au pus concluziuni consemnate în cererea de ședință din acea zi iar tribunalul având nevoie de timp

⁷ Arhiva INSHR-EW, RG-25.004, rola 118, dosar 18709, 372-373.

pentru studierea actelor și lucrărilor din dosar a amânat pronunțarea pentru astăzi 7 Februarie 1953, când în urma deliberărilor a dat următoarea deciziune.

Tribunalul

Asupra acțiunii publice deschisă contra acuzatului Diaconu Dumitru, prin rechizitorul de urmărire nr. 190/952, a Parchetului Curții București, Cabinetul Crime de război, pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 1 lit. b. și d, și art. 4 din legea nr. 291/1947, modificat prin

D.207/948.

Având în vedere că faptul pentru care a fost trimis acuzatul în judecată constă în aceia că, în anul 1941, îndeplinind funcțiunea de șef al secției de jandarmi din comuna Răuțel-Bălți,

într-una din zilele lunii Iulie, primește dispoziții de la Boulescu Mihail, fostul comandant al secțiunii de Jandarmi Bălți să ia legătura cu chestorul de poliție Dumitru Agapie pentru a se pune la dispoziția acestuia în vederea transportării unui grup de evrei ce urmau să fie executați, executare care se făcea în colaborare cu autoritățile de ocupație hitleristă pe motiv că în cursul nopții a fost împușcat un soldat german; acuzatul ajuns la poliție a găsit că chestorul Agapie pregătise deja un camion cu un număr oarecare de hârlețe și lopeți și a dat ordin la 10 gardieni să meargă visa vis de fabrica de spirit Iasnisch, unde se găseau adunați vreo 20.000 evrei, spunându-i acuzatului să-i însoțească și el, iar de acolo să ia 50 dintre ei, să-i ducă la Pământeni și să-i bage într-o curte pentru a fi executați pe rând, în grup de câte 10, la marginea orașului; ajungând apoi la locul de deținere al populației evrești, doi dintre gardieni, au intrat în interiorul lagărului, iar ceilalți au rămas afară; aceștia doi au spus evreilor că e nevoie de 50 dintre ei să meargă la muncă și îngroziți de modul cum erau tratați și mizeria în care se aflau, au început să se îngrămădească înspre poartă; ajunși la punctul „Pământeni” unde trebuiau să se oprească și de unde urma să-i trimită în grup de câte zece la execuție, au ales zece dintre ei și împreună cu gardienii i-au condus la locul execuției de la „Movila Aviației”. În acel loc se afla chestorul de poliție Agapie, Boulescu Const. Fostul comandant al legiunei de jandarmi, Sprâncenatu Vasile, fost sergent major cu grupul de rezervă a legiunei compusă din 10 jandarmi și 2 din armata germană, totul fiind pus la punct pentru executarea victimelor.

Sprâncenatu Vasile - fostul sergent major - care era comandantul grupei de execuție a dat câte o lopată victimelor, i-a obligat să adâncească gropile în care urmau să fie îngropați și în urmă a comandat „în genunchi”, iar victimele s-au executat, după care a ordonat foc și nouă din evrei au căzut străpunși de gloanțe, al zecelea rămânând neatins, deoarece arma unuia dintre ostași nu a luat foc; acuzatul fiind trimis de Boulescu ca să constate de ce nu s-a putut trage, acesta a văzut că percutorul era defect; că, schimbându-se arma, s-a tras din nou căzând astfel și cel al zecelea evreu; în aceleași condițiuni au fost executați și ceilalți 40 evrei.

Având în vedere că din același rechizitor se mai constată că acuzatul în timp ce își îndeplinea funcțiunea de șef al secției de jandarmi din Răuțel Bălți și-a însușit o mare mulțime de obiecte, de tot felul de la populația civilă.

Având în vedere că în ce privește primul fapt de care este învinuit acuzatul de a fi ajutat efectiv la trecerea și conducerea victimelor la locul de execuție, acesta înaintea instanței susține că își menține numai declarația sa dată în fața primelor cercetări și că cele declarate de el la Cabinetul 6 de Instrucție de pe lângă Trib. Poporului la data de 9 Iulie 1945, când s-au făcut cercetările împotriva celorlalți acuzați trimiși în judecată și condamnați pentru crime de război, nu le menține în întregime și anume nu recunoaște din acea declarație că Boulescu l-a trimis la chestorul Agapie spunându-i că urmează să fie executați evrei și nici că Agapie i-ar fi spus același lucru. Că Agapie a avut în acel timp însoțitor un șef de secție cu 8 oameni, carii-au spus că merg să rărească lagărul, fiindcă erau prea deși acolo unde se găseau reținuți și că-i duce în altă parte, fără ca cineva să spună că cineva intenționează să-i omoare. Că, apoi acuzatul arată că nici partea aceea din declarație nu mai susține că el ar fi verificat arma, ci Boulescu a făcut acest lucru, fapt care a fost recunoscut - zice acuzatul - și de Sprâncenatu, când a fost judecat.

Că, în ce privește celălalt fapt de care este învinuit, că și-a însușit o serie de obiecte dela populația civilă, acuzatul tot în declarația dată la 9 Iulie 1945, arată că obiectele cuprinse în inventarul dela dosar, au fost lăsate în păstrarea sa, o parte de către Eugenia Vlasianco, fiindcă, fiind evreică, i le-ar fi luat nemții, iar altă parte au fost luate dela primăriile Alexandreni și Bălți cu formele legale, și că o bună parte din acele lucruri sau obiecte casnice cari îi aparțineau lui; că, judecat fiind pentru acest fapt de instanțele militare a fost achitat de Curtea Marțială din Galați.

Având în vedere că în ce privește primul fapt pus în sarcina acuzatului acesta se stabilește din recunoașterea în mare parte a aceluși fapt din partea sa, coroborat cu declarațiile martorilor Svaricovschi Alexandru, Sprâncenatu Vasile și Boulescu Mihail, audiați la primele cercetări, de unde rezultă că Diaconu a participat la această execuție, s-a pus la dispoziția chestorului Agapie, din ordinul lui Boulescu pentru a transporta evreii dela ghetou la locul execuției pe care i-a dus la Movila Aviației, a menținut ordinea în acel loc, în timp ce se executa un lot de evrei, unul din ei rămânând în viață, fiindcă arma unui jandarm nu luase foc, tot din ordinul lui Boulescu, acuzatul a desfăcut arma după care jandarmul a executat și pe al zecelea evreu.

În ce privește ultimul fapt pus în sarcina acuzatului că și-a însușit o mare mulțime de obiecte dela populația civilă pe când îndeplinea funcția de șef al secției jandarmi din com. Răuțel-Bălți.

Având în vedere că acuzatul susține că pentru acest fapt a fost judecat de Curtea Marțială Galați și prin sentința nr. 5311 din 7 Septembrie 1943 a fost achitat; depune apoi un act de vânzare intervenit între el și fostul guvernământ al Basarabiei din care se constată că i s-a vândut mobilierul pentru suma de 77.480 lei, care a fost achitat la semnarea acestui act; din procesul verbal din 15 Septembrie 1952, depus în copie legalizată, se constată că s-a predat de Primăria Bălți spre administrare și buna îngrijire acuzatului, mobilierul care este proprietatea comunei; că, în fine din procesul verbal din 20 Iulie 1941, depus în copie legalizată la dosar, se constată că primarul com. Alexandreni (Bălți) a predat spre folosință acuzatului diferite obiecte rămase dela evreii dispăruți.

Având în vedere că din copia inventarului aflat la dosar și necontestate de acuzat se constată că lucrurile casnice și mobilierul gă-

site în locuința sa, cu ocazia percheziției domiciliare făcută, o bună parte din ele diferă însă de cele cuprinse în actele depuse de acuzat.

Având în vedere că acuzatul n-a putut justifica proveniența acestor obiecte și care se constată că sunt însușite de numitul dela populația evreiască din regiunea unde își îndeplinea în anul 1941, funcțiunea de șef al secției de jandarmi din com. Răuțel Bălți.

Având în vedere că din cele mai sus expuse se constată că faptele reținute în sarcina acuzatului constituie crimă de război prevăzută de art. 1 lit. b. și d. din Decretul nr. 207/948 prin aceea că profitând de situația ce o avea și-a însușit în mod ilicit bunuri private din teritoriul în care s-a purtat războiul; că, apoi a participat la executarea celor 50 evrei, pe teritoriul unde s-au desfășurat ostilitățile militare; că pentru aceste fapte urmează a fi condamnat în baza art. 4 din aceea lege.

Având în vedere că acuzatul a recunoscut o bună parte din învinuirile ce i se aduc, că n-a mai fost condamnat, că este trecut de 60 ani, astfel că urmează a fi condamnat la 10 ani temniță grea, în baza art. 4 din legea 207/948, cu aplicarea art. 31 c.pen. combinat cu art. 157 și 158 c.pen. pedeapsă care corespunde gradului său de culpabilitate; că pe lângă această pedeapsă conf. alin. II din art. 4 al susmenționatei legi dată a se pronunța contra acuzatului și confiscarea averii și degradațiunea civică pe timp de 10 ani. În baza art. 64 cod. penal urmează a se computa detențiunea preventivă.

Văzând și dispozițiunile art. 107 și urm. pr. pen.

Pentru aceste motive

În numele legii

Decide

Condamnă pe acuzatul Diaconu Dumitru, născut în comuna Raslețu-Govora-Olt, la 12 Iulie 1892, fiul lui Marin și Floarea fost plutonier major de jandarmi, căsătorit, fost cu ultimul domiciliu în comuna Raslețu Gorj, actualmente deținut în penitenciarul Jilava, în baza mandatului de arestare nr. 1275 emis de parchetul Curții București în ziua de 24 Mai 1952, la zece ani temniță grea pentru faptul prev. și ped. de art. 1 lit. b. și d. și art. 4 din legea nr. 291/947 și la zece ani degradare civilă, cu aplicarea art. 31, 157 și 158 c. pen.

Compusă detențiunea preventivă.

Ordună confiscarea averii.

Obligă pe susnumitul acuzat să plătească statului suma de 50 lei cheltuieli penale.

Cu recurs.

Data și citită în ședință publică azi, 7 Februarie 1953.

Președinte,
Alexandru Miculescu

Asesori:
Râpan Aurora
Bârsan Ion

Grefier șef,
Paul Smeianu